

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 31 marca 2022 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. z siedzibą w Z., przyznał I. Z. rentę rodzinną od 1 marca 2022 roku na stałe w wysokości 2926,20 złotych.

Do ustalenia podstawy wymiaru renty osoby zmarłej przyjęto:

- przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne osoby zmarłej z 10 lat kalendarzowych od 2008 do 2017 (w załączeniu kwoty podstawy wymiaru składek i obliczenie (...))

- wskaźnik wysokości podstawy wymiaru renty osoby zmarłej wynosi 115,03% (w załączeniu kwoty podstawy wymiaru składek i obliczenie (...)).

Podstawa wymiaru renty osoby zmarłej obliczona przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 115,03 % przez kwotę bazową 4512,41 zł wynosiła 5190,63 zł.

Przy rozpatrywaniu prawa do świadczenia, okresy nieskładkowe zostały uwzględnione, zgodnie z art. 5 ust. 2 ustawy emerytalnej w wymiarze nie przekraczającym 1/3 udowodnionych okresów składkowych.

Wysokość renty osoby zmarłej została obliczona w następujący sposób:

24 % (...),41 = 1082,98 zł

$(322 \times 1,3 \%) / 12 \times 5190,63 = 1810,49 \text{ zł}$

$(107 \times 0,7 \%) / 12 \times 5190,63 = 323,90 \text{ zł}$

RAZEM = 3217,37 zł

Wysokość renty brutto osoby zmarłej wynosiłaby miesięcznie: 3442,59 zł.

Renta rodzinna wynosi:

Od 1 marca 2022 r. renta rodzinna dla 1 osoby uprawnionej wynosi 85 % świadczenia osoby zmarłej $85\% \times 3442,59 \text{ zł} = 2926,20 \text{ zł}$.

Renta rodzinna dla 1 osoby uprawnionej wynosi łącznie: 2926,20 zł.

Organ stwierdził także, że rentę rodzinną zmniejsza się o 588,19 zł z powodu osiągnięcia przychodów.

(decyzja – k. 16 akt o rentę rodzinną)

Odwołanie od w/w decyzji wniósł I. Z., nie zgadzając się z decyzją organu ZUS, gdyż w jego ocenie organ niepoprawnie wyliczył wysokość renty rodzinnej. Zdaniem odwołującego, organ przyjął błędnie kwotę bazową obowiązującą do 28 lutego 2022 roku, a nie od 1 marca 2022 roku, czyli w czasie złożenia przez niego wniosku. Zdaniem odwołującego, organ popełnił też kilka błędów rachunkowych, także przyjął nie najkorzystniejszy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru renty rodzinnej. I. Z. przedstawił poprawne – w jego ocenie wyliczenie. Odwołujący wniósł o ponowne wyliczenie wysokości przysługującego mu świadczenia.

(odwołanie – k. 3-5 akt VIII U 979/23)

W odpowiedzi na odwołanie, organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Organ wskazał, że ponownie sprawdzono poprawność systemowych obliczeń świadczenia osoby zmarłej i okazało się, że różnica w wyliczeniach pochodzących od wnioskodawcy w stosunku do tych systemowych wynika z odpowiednich zaokrągleń; podczas wyliczeń system komputerowy ZUS zaokrągliła każdy wynik do czterech miejsc po przecinku, a końcowy wynik do dwóch miejsc po przecinku, a wnioskodawca podczas obliczeń własnych przyjął wartości bez ograniczenia do czterech miejsc po przecinku, co spowodowało różnicę w wysokościach.

(odpowiedź na odwołanie – k. 7-8 akt VIII U 979/23)

Na rozprawie w dniu 10 października 2022 roku wnioskodawca poparł odwołanie i wskazał tak jak w odwołaniu i kolejnych pismach procesowych. Wnioskodawca złożył także kopię informacji rocznej dla osoby ubezpieczonej wystawionej za 2015 r. przez Publiczne Gimnazjum nr (...) w Ł. okazując oryginały dokumenty. Wnioskodawca oświadczył, że podtrzymuje swoje stanowisko zaprezentowane w piśmie co do nieprawidłowej kwoty bazowej i nieprawidłowości wyliczeń wskaźnika i przyjętej kwoty bazowej.

Pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołania i podtrzymał stanowisko wyrażone w odpowiedzi na odwołanie i pismach procesowych.

(końcowe stanowiska stron – rozprawa z dnia 10 października 2023 roku 00:02:48 – 00:11:32 – płyta CD – k. 47 akt VIII U 979/23)

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

I. Z. urodził się (...).

(bezsporne)

W dniu 8 czerwca 2022 roku wnioskodawca złożył wniosek o rentę rodzinną w związku ze śmiercią jego małżonki M. Z. (1) urodzonej (...) i zmarłej 17 stycznia 2022 roku.

(wniosek – k. 1-5v. akt rentowych ZUS)

M. Z. (1) 2 sierpnia 2018 roku złożyła wniosek o emeryturę.

(wniosek o emeryturę – k. 1-3v. akt emerytalnych M. Z.)

Decyzją z 17 sierpnia 2018 roku organ ZUS odmówił M. Z. (1) prawa do emerytury.

(decyzja z 17 sierpnia 2018 r. – k. 12 akt emerytalnych M. Z.)

M. Z. (1) miała przyznane nauczycielskie świadczenie kompensacyjne od 1 czerwca 2019 roku.

(decyzja ZUS z 3 czerwca 2020 r. – k. 40-41 akt o nauczycielskie świadczenie pieniężne)

Zaskarżoną decyzją z dnia 31 marca 2022 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. z siedzibą w Z., przyznał I. Z. rentę rodzinną od 1 marca 2022 roku na stałe w wysokości 2926,20 złotych.

Do ustalenia podstawy wymiaru renty osoby zmarłej przyjęto:

- przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne osoby zmarłej z 10 lat kalendarzowych od 2008 do 2017 (w załączeniu kwoty podstawy wymiaru składek i obliczenie (...))

- wskaźnik wysokości podstawy wymiaru renty osoby zmarłej wynosi 115,03% (w załączeniu kwoty podstawy wymiaru składek i obliczenie (...)).

Podstawa wymiaru renty osoby zmarłej obliczona przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 115,03 % przez kwotę bazową 4512,41 zł wynosiła 5190,63 zł.

Przy rozpatrywaniu prawa do świadczenia, okresy nieskładkowe zostały uwzględnione, zgodnie z art. 5 ust. 2 ustawy emerytalnej w wymiarze nie przekraczającym 1/3 udowodnionych okresów składkowych.

Wysokość renty osoby zmarłej została obliczona w następujący sposób:

$$24 \% (...),41 = 1082,98 \text{ zł}$$

$$(322 \times 1,3\%) / 12 \times 5190,63 = 1810,49 \text{ zł}$$

$$(107 \times 0,7\%) / 12 \times 5190,63 = 323,90 \text{ zł}$$

$$\text{RAZEM} = 3217,37 \text{ zł}$$

Wysokość renty brutto osoby zmarłej wynosiłaby miesięcznie: 3442,59 zł.

Renta rodzinna wynosi:

Od 1 marca 2022 r. renta rodzinna dla 1 osoby uprawnionej wynosi 85 % świadczenia osoby zmarłej 85% x 3442,59 zł = 2926,20 zł.

Renta rodzinna dla 1 osoby uprawnionej wynosi łącznie: 29216,20 zł.

Organ stwierdził także, że rentę rodzinną zmniejsza się o 588,19 zł z powodu osiągnięcia przychodów.

(decyzja – k. 16 akt o rentę rodzinną)

Na podstawie dokumentów zgromadzonych we wniosku o emeryturę, złożonych przez M. Z. (1) 2 sierpnia 2018 roku (w tym z Rp-7) wynika, że najkorzystniejszy dla ubezpieczonej wskaźnik podstawy wymiaru składek uzyskuje się z kolejnych 10 lat kalendarzowych występujących bezpośrednio przed rokiem złożenia wniosku o rentę rodzinną tj. za lata 2008-2017. (...) = 115,03 %.

(opinia biegłej w zakresie księgowości – k. 54-57, opinia uzupełniająca biegłej z zakresu księgowości – k. 73)

Przyjmując kwotę bazową z dnia śmierci (17 stycznia 2022 roku) M. Z. (1), a więc osoby, po której przysługuje renta rodzinna, a nie z dnia złożenia wniosku o rentę rodzinną (1 marca 2022 roku), a także z uwzględnieniem najkorzystniejszego dla niej wskaźnika za lata 2008-2017 (115,03%), wyliczenie podstawy wymiaru renty osoby zmarłej wygląda następująco: 4.512,41 zł x 115,03% = 5.190.63 zł.

(opinia biegłej w zakresie księgowości – k. 54-57 akt VIII U 979/23)

Wyliczenie renty rodzinnej wygląda więc następująco:

$$4.512,41 \text{ zł} \times 24\% = 1.082,98 \text{ zł}$$

$$(322 \text{ m-cy} \times 1,3\%) : 12 \times 5.190,63 \text{ zł} = 1.810,49 \text{ zł}$$

$$(107 \text{ m-cy} \times 0,7\%) : 12 \times 5.190,63 \text{ zł} = 323,90 \text{ zł}$$

$$\text{Razem: } 3.217,37 \text{ zł}$$

Matematyczne wyliczenie:

$(322 \times 1,3\%) : 12 = 0, (...)$ (wynik zaokrągła się do 4 miejsc po przecinku)

$0, (...).190,63 = 1.810,49$ zł

$(107 \times 0,7\%) : 12 = 0, (...)$

$0, (...).190,63 = 323,90$ zł

(opinia biegłej w zakresie księgowości – k. 54-57)

Renta rodzinna przysługująca na dzień śmierci M. Z. (1) wynosi 3.217,37 zł.

(opinia biegłej w zakresie księgowości – k. 54-57)

Wyliczona hipotetyczna wysokość renty rodzinnej przysługującej I. Z. od 1 marca 2022 roku wynosi 3.442,59 zł brutto.

(opinia biegłej w zakresie księgowości – k. 54-57)

Wynik wyliczenia renty rodzinnej przez organ rentowy, po zastosowaniu zaokrążeń stosowanych w systemie wyliczeń ZUS jest więc poprawny.

(opinia biegłej w zakresie księgowości – k. 54-57, opinia uzupełniająca biegłej z zakresu księgowości – k. 73)

Powyższy stan faktyczny został odtworzony na podstawie niekwestionowanych dokumentów zalegających w aktach ZUS-owskich, przy czym okoliczności faktyczne nie są sporne, albowiem spór dotyczy wyłącznie oceny prawnej podjętej przez organ decyzji oraz matematycznej poprawności dokonanego przez ZUS wyliczenia.

Sąd ustalił stan faktyczny także dopuszczając dowód z pisemnej opinii biegłej z zakresu księgowości na okoliczność hipotetycznej wysokości renty rodzinnej wyliczonej według najkorzystniejszego wariantu ze wskazaniem szczegółowego obliczenia wysokości świadczenia i wyliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru świadczenia. Sporządzona przez biegłego opinia jest wiarygodna, jasna, logiczna i nie zawiera sprzeczności, zaś do podniesionych przez stronę odwołującą zastrzeżeń, biegła w sposób wiarygodny odniosła się wydając opinię uzupełniającą.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Spór w przedmiotowej sprawie sprowadza się do tego, czy w zaskarżonej decyzji z 31 marca 2022 roku organ ZUS prawidłowo przeliczył rentę rodzinną odwołującego. Samo prawo odwołującego do renty rodzinnej zostało bowiem uznane przez organ rentowy.

W szczególności sporne w niniejszej sprawie było to, czy obliczając wysokość renty rodzinnej organ winien przyjąć kwotę bazową według stanu z daty zgonu M. Z. (1) – osoby, po której przysługuje renta, czy z daty złożenia przez I. Z. wniosku o rentę rodzinną.

Sporną w niniejszej sprawie była także matematyczna poprawność wyliczeń dokonanych przez organ rentowy oraz to czy uwzględniony przez organ do ustalenia podstawy wymiaru składek zmarłej M. Z. (1) okres 10 lat kolejnych lat kalendarzowych, obejmujący lata 2008-2017 jest najkorzystniejszym wariantem podstawy wymiaru składek.

Sąd zważył, że zgodnie z art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2023 r., poz. 1251 ze zm.), renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń. Zgodnie zaś z ustępem 2 tego artykułu, przy ocenie prawa do renty przyjmuje się, że osoba zmarła była całkowicie niezdolna do pracy.

Zgodnie zaś z art. 66 ustawy emerytalnej, renta rodzinna przysługuje także uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci pobierała zasiłek przedemerytalny, świadczenie przedemerytalne lub nauczycielskie świadczenie kompensacyjne. W takim przypadku przyjmuje się, że osoba zmarła spełniała warunki do uzyskania renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

Organ prawidłowo przyjął do dokonywanych wyliczeń wysokości przysługującej I. Z. renty rodzinnej, kwotę bazową obowiązującą w dacie śmierci M. Z. (1), a nie w dacie złożenia wniosku przez odwołującego. Należy bowiem zwrócić uwagę na szczególny charakter renty rodzinnej wśród innych świadczeń z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Choć do renty rodzinnej, co oczywiste, uprawnionymi są członkowie rodziny osoby zmarłej (w niniejszej sprawie małżonek), to kwestia jej przysługiwania członkom rodziny zmarłego oraz to w jakiej wysokości będzie ona im przysługiwać ma ścisły związek z uprawnieniami emerytalno-rentowymi osoby zmarłej oraz stanem prawnym w chwili śmierci osoby, po której osoby to świadczenie otrzymują.

Jak wskazuje się w orzecznictwie: „Renta rodzinna w polskim systemie prawnym jest świadczeniem niejako „zastępczym”, „wtórnym” w stosunku do prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, które miał zmarły żywiciel. Uprawniony członek rodziny nabywa wprawdzie samodzielnie prawo do renty rodzinnej jako odrębne świadczenie, ale nabywa to prawo w miejsce prawa do świadczenia, które przysługiwałoby zmarłemu. Prawo do renty rodzinnej jest zatem prawem pochodnym, jednakże jego podstawową funkcją jest zapewnienie środków utrzymania krewnym i powinowatym, którzy nie są w stanie utrzymać się samodzielnie. Ten alimentacyjny cel renty rodzinnej powinien być uwzględniany w procesie interpretacji i oceny uregulowań dotyczących tego świadczenia.” (tak: Wyrok Sądu Najwyższego z 29 kwietnia 2021 r., I (...) 28/21, LEX nr 3269751).

„Dokonywanie oceny spełnienia warunków do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy przez zmarłego żywiciela następuje według stanu prawnego z chwili jego śmierci, co oznacza, że dla tej oceny miarodajne są przepisy wówczas obowiązujące, niezależnie od tego czy pomiędzy śmiercią żywiciela, a datą zgłoszenia wniosku o przyznanie renty rodzinnej, nastąpiła zmiana stanu prawnego w zakresie nabywania uprawnień do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy.” (tak: wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 2.12.2015 r., III AUa 517/15, LEX nr 1993172).

„Renta rodzinna jest świadczeniem pochodnym świadczenia, jaki przysługiwałoby osobie zmarłej, dlatego też w pierwszej kolejności rozpoznaniu podlega spełnienie przesłanek przez osobę zmarłą, a dopiero następnie ustalane jest prawo do tego świadczenia członka rodziny po osobie zmarłej. Dla przyznania prawa do renty rodzinnej istotna jest kwestia posiadania przez zmarłego w chwili śmierci ustalonego prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy bądź też spełnienia warunków wymaganych do uzyskania jednego z tych świadczeń.” (tak: wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 4 sierpnia 2016 r., III AUa 2127/15, LEX nr 2115470).

Podobne stanowisko zajął Sąd Apelacyjny w Lublinie: „Prawo do renty rodzinnej jest pochodną świadczenia jakie przysługiwałoby zmarłemu, osoba której przyznano prawo do renty rodzinnej może realizować w ramach tego prawa jedynie takie uprawnienia w związku ze stanowiącym podstawę ustalenia i obliczenia tej renty świadczeniem emerytalnym, jakie przysługiwały zmarłemu aż do chwili jego śmierci.” (Wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 2 października 2019 r., III AUa 936/18, LEX nr 2731620).

Sąd nie uznał również za uzasadnione, podnoszonych w odwołaniu oraz w toku postępowania przez odwołującego zarzutów dotyczących błędów obliczeniowych, jakie miał popełnić organ ZUS przy obliczeniu wysokości świadczenia oraz przyjęcia przez ten organ niepoprawnego wymiaru wskaźnika podstawy wymiaru renty osoby zmarłej.

W zaskarżonej decyzji z 31 marca 2022 roku matematycznie prawidłowo obliczono bowiem wysokość przysługującej I. Z. renty rodzinnej z tytułu śmierci żony, a także przyjął najkorzystniejszy dla niego wskaźnik podstawy wymiaru składek. Na prawidłowość wyliczeń oraz przyjęcie przez organ ZUS najkorzystniejszego dla odwołującego wskaźnika wskazuje w sposób jednoznaczny sporządzona w sposób rzetelny pisemna opinia biegłej z zakresu księgowości – mgr M. K.. Wyliczona przez biegłą hipotetyczna wysokość renty rodzinnej wyliczonej według najkorzystniejszego wariantu jest bowiem identyczna z wysokością świadczenia wyliczoną przez organ rentowy w zaskarżonej decyzji.

Wobec czego zarzut odwołującego dotyczący nieprawidłowej wysokości przyznanego mu świadczenia, Sąd uznał za niezasadny również w tym zakresie.

Organ prawidłowo zatem ustalił wysokość przysługującej I. Z. renty rodzinnej.

Mając na względzie wskazane okoliczności Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił odwołanie jako niezasadne.